

POSTANOWIENIE

22 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 22 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku B. W.

z udziałem A. M.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej B. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z 28 października 2021 r., V Ca 355/20,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
2. **przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim) na rzecz adwokata W. K. kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym,**
3. **przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim) na rzecz radcy prawnego K. C. kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim ustalił w punkcie I, że w skład majątku wspólnego B. W. i A. M. wchodzi: a) prawo własności do bliżej opisanej niezabudowanej nieruchomości

gruntowej położonej w G., gminie S., o wartości 74 200 zł, b) równowartość środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym wnioskodawcy w kwocie 28 849,14 zł, c) równowartość 89,666 jednostek uczestnictwa na koncie indywidualnym wnioskodawcy w funduszu inwestycyjnym otwartym w kwocie 15 554,36 zł; d) równowartość środków finansowych w kwocie 9 000 zł uzyskanych przez wnioskodawcę ze sprzedaży bliżej opisanego pojazdu, e) równowartość środków finansowych w kwocie 18 500 zł uzyskanych przez wnioskodawcę ze sprzedaży po ustaniu wspólności majątkowej bliżej opisanego pojazdu wchodzącego w skład majątku wspólnego, f-g) równowartość środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży ruchomości w kwocie 1 000 zł , h) bliżej opisane ruchomości o łącznej wartości o łącznej wartości 12 372 zł (ppkt 1-140) i obraz (ikona) o wartości 625,00 zł (142), obrazy (ikony) o wartości 0 zł (143-146). W punkcie II Sąd dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania w ten sposób, że: a) przyznał na własność uczestniczki nieruchomość opisaną w pkt 1a) oraz ruchomości opisane w pkt I h numery od 93-104, 106-141 z obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawcy, b) przyznał na własność uczestniczki ruchomości opisane w pkt I h numery od 1-2. 38, 105 bez obowiązku spłaty na rzecz wnioskodawcy, c) przyznał na własność wnioskodawcy składniki majątkowe opisane w pkt I b, c, d, e, f, g, h numer 142 z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestniczki, d) przyznał na własność wnioskodawcy składniki majątkowe opisane w pkt w pkt I h numery od 3-37, 39-92 oraz 143-146, bez obowiązku spłaty na rzecz uczestniczki. W punkcie III postanowienia Sąd Rejonowy zasądził z tytułu spłaty od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 42 883,60 zł płatną w terminie 90 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności, w punkcie IV nakazał wnioskodawcy wydać uczestniczce ruchomości opisane w pkt I h numery 1-2, 38 w terminie 2 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, w punkcie V wyłączył do odrębnego postępowania roszczenie wnioskodawcy o nakłady poniesione od dnia ustania wspólności majątkowej małżeńskiej z majątku osobistego na majątek osobisty w przedmiocie nakładów związanych z utrzymaniem nieruchomości położonej przy ulicy [...] w G.. Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy i uczestniczki, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim

postanowieniem z 28 października 2021 r. zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie I a) o tyle, że wartość nieruchomości określił na 175 600 zł, b) w punkcie II a) przez wykreślenie słów: „nieruchomość opisaną w pkt I a)”, c) po punkcie II dodał pkt IIA o treści: zarządzić zniesienie współwłasności nieruchomości opisanej w punkcie I a) przez sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji publicznej przez komornika sądowego i podział środków uzyskanych ze sprzedaży między uczestników postępowania w stosunku 80% dla uczestniczki i 20% dla wnioskodawcy, punkt III w ten sposób, że zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 57 765,20 złotych, płatną w terminie do 5 listopada 2021 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 5 listopada 2021 roku; ponadto oddalił apelację uczestniczki i apelację wnioskodawcy w pozostałej części. Wnioskodawca zaskarżył postanowienie Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Powołując się na przyczynę kasacyjną objętą art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ sprzeczne z zasadą równego traktowania małżonków oraz z zasadą wspólności majątku małżeńskiego, a nadto krzywdzące wnioskodawcę, było rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim, który postanowieniem z 30 stycznia 2018 r. (V Ca 579/17) zmienił postanowieniem wstępne Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z 13 lipca 2017 r. (X Ns 560/16) w ten sposób, że ustalił nierówne udziały małżonków w majątku wspólnym przez określenie udziału wnioskodawcy na 20%, a uczestniczki na 80%.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na tej przyczynie kasacyjnej pociąga za sobą powinność wykazania przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). We wniosku o przyjęcie skargi skarżący nie przytoczył przepisów prawa, którym Sąd drugiej instancji miał uchybić w stopniu rażącym i usprawiedliwiającym założenie o istnieniu przywołanej przyczyny kasacyjnej. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oddzielną częścią składową skargi, wyodrębnioną formalnie i redakcyjnie, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. i musi być odrębnie uzasadniony w stopniu pozwalającym Sądowi Najwyższemu na zorientowanie się, czy istnieje przywołana we wniosku przyczyna kasacyjna, bez sięgania do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania kasacyjnego.

Argumentacja dotycząca oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie dotyczy w istocie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego z 28 października 2021 r., lecz uprzednio wydanego przez ten Sąd postanowienia

wstępnego z 30 stycznia 2018 r. (V Ca 579/17), orzekającego o nierównych udziałach byłych małżonków w majątku wspólnym. Zgodnie z art. 567 § 2 k.p.c. w razie sporu co do nierównych udziałów w majątku wspólnym sąd może wydać w tym przedmiocie postanowienie wstępne, rozstrzygające samodzielnie zagadnienie sporne, mające znaczenie prejudycjalne dla sprawy działowej (głównej). Postanowienie wstępne korzysta z powagi rzeczy osądzonej i wiąże sąd przy orzekaniu końcowym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 października 1999 r. I CKN 169/98, OSNC 2000 nr 5, poz. 86 i z 7 sierpnia 2003 r., IV CKN 384/01). Wydane przez sąd drugiej instancji postanowienie wstępne oraz postanowienie oddalające apelację od postanowienia wstępnego sądu pierwszej instancji są orzeczeniami, kończącymi postępowanie w sprawie co do istoty w określonym w nim zakresie, które, jeżeli w sprawie, stosownie do art. 519¹ k.p.c. przysługuje skarga kasacyjna, podlegają zaskarżeniu tą skargą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 października 1997 r., I CZ 155/97, "Prokuratura i Prawo" 1998, Nr 5, poz. 44; z 6 stycznia 1999 r., II CKN 110/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 129; z 21 października 1999 r., I CKN 169/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 86 i z 30 września 2004 r., IV CK 455/04, Biul. SN 2005, nr 2, s. 15, a także wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 1997 r., II CKN 106/97, OSNC 1997, Nr 11, poz. 170). Z powyższych względów brak podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego ewidentnie wadliwe, w sytuacji, gdy uwzględnia ono moc wiążącą postanowienia wstępnego z 30 stycznia 2018 r. co do nierównych udziałów w majątku wspólnym podlegającym podziałowi.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. W sprawach o podział majątku wspólnego nie zachodzi bowiem sprzeczność interesów wnioskodawcy i uczestnika domagających się podziału, niezależnie od postulowanego przez nich sposobu wyjścia ze wspólności i rozdysponowania składników majątku (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r., II CZ 120/11, IC 2012, nr 11, s. 43; z 3 lutego 2012 r., I CZ 133/1, IC 2013, nr 3, s. 53 oraz z 6 czerwca 2012, IV CZ 13/12). O wynagrodzeniu należnym ustanowionemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym pełnomocnikowi wnioskodawcy orzeczono

na podstawie § 16 ust. 4 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 8 i § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2631). O wynagrodzeniu należnym ustanowionemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym pełnomocnikowi uczestniczki orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 8 i § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2437).

[SOP]

(r.g.)